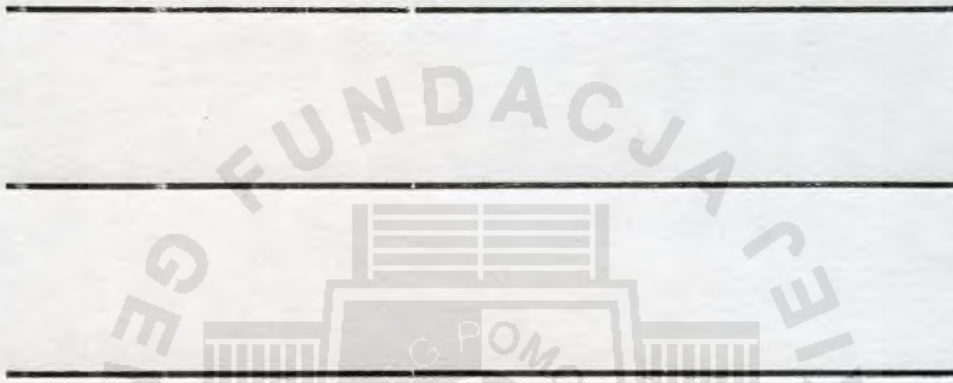

MEMORIAL
General Marii Wittek

zau. teuki
z. Switejdu 199

Wielka Głowa

Waga Kobrat

Janek edy i m

LUP

BANASZCZYK *Zają*
Józefa

zam. Kluszczynska

1736 /usk

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — BANASZCZYK-ZAJĄC Józefa
sam. Kluszczyńska

I/1. Relacja

I/2. Dokumenty (sensu stricte) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓

II. Materiały uzupełniające relację

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne

VI. Fotografie *lowali*

I/3 INNE MATERIAŁY DOKUMENTACYJNE

- Amulet o [?]bie wojennej kobiet, Warszawa 1967, msp, nlps (oryginał)
k 4, s 26

1719

305

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznane, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. (dobra odpowiedź)

Z góry dziękuję za współpracę.

1. Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl/

- w mieście stołecznym,
- w mieście wojewódzkim,
- w mieście powiatowym,
- w małym miasteczku,
- na wsi,
- w osiedlu.

✓ Dlaczego: Osiedliłam się w miejscowości Olesnica na wsi w powiecie Oleskim gdzie tam odmalowałam w dzieciństwie słońce i chmury. Tam dostałam pracę w ZSB jako instruktorka. W 1946 roku praca dała mi wiele radości i satysfakcji. Pracowałam wydatnie gdyż wydziałowi mi się z opieką dawały dowody.

2. Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

✓ Gdy przysiam do cywila nie miałam nic za wyjątkiem zminorowanego munduru drobiazgowego nawet planer mi się potrzebował miałam tylko poleryne (planer-palatkę). 3-miesięce pracowałam w mundurze, ponieważ za pierwsze zarobione pieniądze musiałam kupić furto, stoł oraz inne niezbędne przedmioty potrzebne do gospodarstwa domowego. Gdy zaczęłam pracę w ZSB to moje koleżanki z pracy ob. Gajda mówiła do przetożonych - Ta dziewczyna nie wie robi bo ona na wieś do kobiet jedzie w mundurze. Kobiety były jej nie boby, a jednake było zupełnie inaczej, kobiety były bliżej dawały mi zaufaniem mimo munduru miałam u kobiet postać i dawały mi zaufaniem w przeciągu 3-ech miesięcy w 1947 roku zorganizowałam 45 kot gospodyni w których było 1656 członkin. Duzą pomoc i poparcie moralne miałam ze strony Pani Misiaszelskiej (działaczka Marynarska i Frymanelska) a obecnie ta Pani pracuje w Centralnym Zarządzie Wojska Polnego.

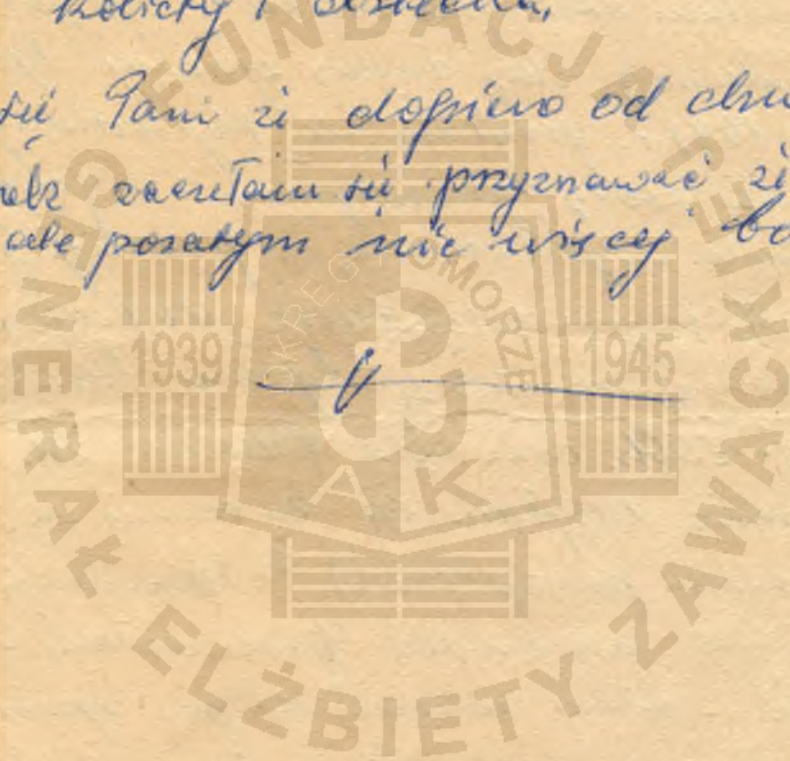
V
 Ta Pani była kierowniczką Wydz. Rolniczego w ZSCh.
 Wrocław. Drugą moją opiekunką była Kolesianka
 Matkowska - działaczka KPPZ przed wojny wówczas
 pracowała jako kierownik Wydziału Rolniczego w
 KWPZPR Wrocław. Gdy w 1948 r.jechałam do KC PPR
 na spotkanie z Wandą Wasilewską do Tow.
 Szymanki Ilana - (obecnie działaczka) i Tow. Matkowa
 ubrały mi jak "dame", jedna mi dała bluzkę swojej
 córki a druga swoją spodniczkę - spodnicze dała mi toż.
 Mieszkała oraz zaprowadziła mnie do manikuryllii i
 umalowała mi sobie paznokcie (dziś jest to dla mnie
 bardzo smieszne) Moją awans życiowy był bardzo
 szybki w 1949 r. poszłam do Wojewódzkiej szkoły partyjnej
 we Wrocławiu której ukończyłam z dyplomem bardzo
 dobrym jako wykładowca, a później gdy tam działaczka
 poszła na I-szego sekretarza KWPZPR we Wrocławiu ja
 poszłam na jej miejsce byłam kier. Wydz. Rolniczego
 Zarządu Wj. ZSCh oraz vice prezesem ZH. ZSCh Wrocław.
 W miszeryzacji uległam jej za ocenę w Szkole Rolniczej
 (3-letni technikum przysposobione) Po likwidacji ZSCh poszłam
 do pracy jako agronom, pracowałam w POU Kęty
 Wrocławskie - byłam również dobrą agronomem, w 1955 r.
 przeniołam się do Województwa dziesięcioletniego pracowałam
 również w POU Choszczno aż do 1956 r. Po październiku
 do rolnictwa nie wróciłam pracowałam jako
 higienistka w Pnychochodni PUP w Zielonej Górze - 1956-1962
 od 1 marca 1962 pracy w ZW ZH Zielona Góra, jestem
 instruktorem KO; Prop. prace bardzo sobie ceni i jej
 lubię uzupełniać swoje wykształcenie, robiąc maturę
 którą zaliczam eksternistycznie.

P.S. Kol. Matkowska, działaczka Obecnie w Warszawie jest
 na rzecie ma nadzieję że Zarząd Stow. Ligi Kobiet
 napewno zna też Kolesiankę i jej adres.

kol. Matkowie; kol. distantnie znaje mnie
z nazwiska Bauanonyk Jozefa.

gdz w 1963 roku na naradzie do zstke przyjezdziata
kol. Misiaszek Maria - o dziewo poznata mnie po
tylu latach. Zaliczaja gtos poziedzata; na
wa tej sali znajduje sie kolezanki (mowa o mnie)
ktora pamistam jak przyta do pracy w
mundure, jstam pewna moimta daly kol.
Misiaszek ze wy wyszli mozei dwoi wsi
na niez kobiety i dzieci.

Przynamu si Pani ze dopiero od chwili wypowiedzi
kol Misiaszek pewtami si przynamu ze tak bytam
wojoku ale pozatym nie wiszej bo i po co?

3. Start ten wydatnie ukatwiła Ci : rodzina,
przyjaciele,
państwo,
społeczeństwo,
instytucje społeczne,
radziła: sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśli/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu: *1947r. ulonoyiam wkiei Poctawom.*
tak, *1953 - wata roeniara kca. pmys piono*
nie. *1968 zdatam Ekster mityczni klature L.O.*

Jeżeli tak, to dlaczego uważałaś to za konieczne: *W 1961 roku ulonoyiam wkiei Poctawom.*
Uważałam że należy się uczyć, ponieważ jest to jedyna droga a utowa
ułatwie start życiowy, a pozatym stwarza lepsze warunki
egzystencji osobistej

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztacanie się:
- już w roku 1945,
- kilka lat później, /kiedy/ *2 lata po wyzwoleniu*
- kilkanaście lat później,
- wcale nie uczyłaś się,

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:
- ukończyłaś szkołę podstawową, *tak*
- " " zawodową, *tak - woliara*
- " " . średnią ogólnokształcącą, *tak*
- " " zawodową, *1945*
- wyższą. *W tym roku zdała egzamin do WSR.*

7. Co zdecydowało o takim wyborze: *lubie Barda wemictwo, etc tykto*
gospodarstwa wielo-obszarowe up. PGR-y.

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś:

8. Podaj zawód, w jakim pracujesz: *Obecnie jestem instruktorem KO w ZWLK.*
w zielonej Górze.

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *zrealiam 2000.00*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *3 pokoje i kuchnia /stusbowe/*

c/ Czy posiadasz: Telefon, *ni*
radio,
telewizor,
adapter,
pralkę,
lodówkę,
odkurzacz,
inne;

9. Czy lubisz swoją pracę: tak,
nie.

Dlaczego tak jest?

Lubię ciężką pracę i bezpośrednie kontakty z ludźmi.

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:

- ułatwił Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach,
- otrzymanie pracy,
- dostanie się do szkoły,
- otrzymania mieszkania,
- awans w pracy,
- nie miał żadnego wpływu.
- utrudnił,
- nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

To że byłem w wojsku, przynawoścałem się tylko w aurki'ciu personalnej i życiowej, tak znajomym nigdy nie opowiadałem, ponieważ zdarzyło mi się kilka razy z strony koleżanek pracy otrzymać wiele cierpkich uwag. Uważam że z ich strony była to tylko zazdrość ponieważ los im nie pozwolił bezpośredniego uczestniczenia w walce o wyzwolenie ojczyzny, dziś w dalszym ciągu też mi zdarza się zazdrość w pracy i odznaczeni tym się nie przyjmuję, uważam to jako naturalną ludzką zazdrość.

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, nie.
- odwagę: tak, nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, nie.

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Nigdy mi nie leżało się do czynnych trudności uważam że niema rzeczy żeby ich nie można było przetrzymać. Nie lubie "liczrostwa", ani nie lubie, zawsze mam odwagę mówić głośno o tym co jest niewłaściwe, zawsze dąży do tego aby prawda i rozsądek znalazły poparcie. Tak mi się ułożyło że jeśli mi odrazu to poparcie czasiu przychodzi mi raczej. Ale proszę mi uwierzyć że być odważnym jest być bardzo trudnym, gdyż ludzie nie lubią gdy mówią im się prawdę w oczy. Ale ja już taka jestem imie nato nie poradzę że lubie prawdę.

12. Czy jesteś zadowolona ze swych osiągnięć:
- osobistych	<u>tak</u>	nie.
- zawodowych	<u>tak</u>	nie.
- społecznych	<u>tak</u>	nie.
- naukowych	<u>tak</u>	nie.
- małżeńskich	<u>tak</u>	nie.
- towarzyskich	<u>tak</u>	nie.

13. Czy utrzymujesz więź z kombatantkami :
Tak, nie.

Dlaczego:

2 Kombatantkami staram się kontaktować zawsze, oraz zawsze ich odwiedzić, rozmowa z nimi sprawia mi radość, są dla mnie bardzo bliskie, od czasu do czasu to tak, że gdyby one były moje siostry, to bym się z nimi nieraz w dzień odwiedzała i do

14. Opisz swoje osiągnięcia w pracy:

W pracy mam duże wytrwałości, nigdy nie rozpaczam i mi się coś nie udało, za jedną sprawą obok nieraz cały tydzień ale udało mi się. Obecnie mam służbę Komisarz KO Prop oraz 26 Klubów LK które obok pracy są zawodnicami to ludźmi którzy bezinteresownie mi pomagają, a ja mam u nich dużo umianki zato za każdą sprawę załatwiam zawsze do końca.

15. Napisz, kiedy wyszedł małżeństwo, czy małżeństwo jest udane, ile masz dzieci, w jakim wieku:

Małżeństwo wyszło 1952r. małżeństwo było mi udane, rozwi. dziwny się, obecnie mam drugiego męża, jest silnie chory, mi przyje, jest amatorem mamy wspólne poglądy: samitowania, dzieci wstępnie nie mam, wychowuję syna mojego męża od 6- lat obecnie ma 21 lat, bardzo się mię przyje wśród Holopole.

16. Podaj, gdzie uczą się /uczyły się / Twoje dzieci:

Sym pracy zawodowo.

- Jak kierowałaś ich losami:

Całkowicie w sposób umiarkowany, byłem dla niego tylko przyjaciółką, dawałam mu, mam u niego zaufanie i ze wszystkiego mi się zwierza.

- Czy nie zawiodły pokładanych w nich nadziei:

Bardzo chciałam aby sym mój mąż nie uczył się był fachowcem o wysobliem kwalifikacjach, ale on tego nie chciał, ukonieczył tylko szkołę zawodową, mam nadzieję że jeszcze go namówię do technikum zawodowego, jest przecież młody. 9

17. Czy Twoja rodzina szczyli się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- tak,
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

2 rodzinami zostawać się w lipcu 1939 r. a zmarłam w lipcu 1946 r. Gdy mama zobaczyła mnie w mundurze, jako żołnierza, jej kobieta nie mogła tego zrozumieć w jakiś sposób tłumaczyła do armii, wówczas gdy oni byli zupełnie gdzieś indziej - trochę, że to wariacja, ale ojciec który już nie żyje miał dla mnie wielkie znaczenie, w końcu się i matka z tym pogodziła, ale ojciec sprawami moimi nie rozmawiał, bo ja w lipcu 1939 r. wyjechałam na wakacje do Wilna i nie zdążyłam wrócić boy mnie zaproszono do ZSRR.

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią?

dlaczego tak jest; Uważam że były to lata trudne, ale i bardzo pięknie pamiętam że uczestniczyłam w bojach żołnierskich, to było poparte młodzieńczym zapętem, dążeniem do wolności i opotrąmania się z rodzinami i krewnymi.

a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość?

Podaj przykłady:

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe? *tak*

Podaj przykłady:

Dzięki temu że byłam w wojsku stałam się zupełnie niezależna i pewna siebie, wyzbytam się jakichkolwiek przyzwyczajone i zwyczajów, moja jedyną wiarą to wiara w stworzka uważam że ideał ludzkości jest ponad wszystko, a że na ziemi żyją różni ludzie, to sprawa zupełnie naturalna. ta sama ideał zaistnienia w atmosferze lub przyrodzie.

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej? *tak*

Podaj przykłady:

Identyfikacja mi się w pracy, żołnierski charakter służył na którejś chwili otrzymałam fotos Kobiecy Wietnamskiej z Krasnowem i w teley koleżanki przedstawiły, że się zupełnie nie dziwią że to kobieta tylko paczki stawa "Co wy kobiety robicie w wojsku? Byłyście przecież zabawne dla żołnierzy, oraz przedstawiły mi że one były wstydliwy do tego przyznać, wówczas odpowiedziałam! A ja mam wielki zaszczyt że walerytem oto obywateli obywateli mogli być w wojnie, Oczyszczenie skonięta się to ewangelizacja i gniewem na moje ciele

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby, Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba?

Uwieram że dzisiejsze dzieciństwo w czasie klęski narodowej zrobiły by to samo, mam dużo kontaktów z młodzieżą który opowiadałam jak to było wtedy. Wtedy żyła Polska w imię a nawet pytania dlaczego dzieciństwo nie powróciło do starożytności.

20. Podaj:

a/ Ile miałas lat w chwili mobilizacji: miałam 16 lat ponieważ jako ochotniczka, ale okazałam dowodowo mój wiek i miałam lat 16-nasim.
b/ Jakie miałas wykształcenie? 6 klas

c/ Gdzie mieszkałaś przed wojną:

- miasto stołeczne,
- miasto wojewódzkie,
- miasto powiatowe,
- miasteczko,
- wieś,
- osiedle.

d/ Gdzie mieszkałaś przed mobilizacją? Tereny ZSRR. Wiskieno Młotocelensko, i tereny Włosty Żytomierska.

e/ Gdzie pracowałaś? nigdzie nie pracowałam w tym na cioci ubry domu ona była pielęgniarką na terenie ZSRR i razem z nią postanowiłam do Węgier.

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłaś wojsko?

Przebieg - podobnie jak u siebie wcześniej. ale obywateli mi oficjalnie nie zaliczono.

g/ Jakie otrzymałaś odznaczenia i kiedy? 45 1945

Odepałka, Grawalska, miała wyróżnienia "Robota", dostała za Odre Nysę i Białych

i) jedynaka

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Chciałam podziękować dla Rządu PRL że po tak długim okresie zaczęto aktywniej mówić i pamiętać o bohaterach wewnętrznych walk frontowych i partyzanckich. Pamiętam okresy gdy onas było ciężko, nikt nas nie wspominał, wtedy odwróciłam wzrok z myśli o bohaterach i myślałam o roli - przetrwaniu myśliam się.

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy.

To ja serdecznie dziękuję za pamięć o mojej skromnej osobie. - zawsze chętnie udziela informacji
Józefa Bawarskiej - 81
obłemi Klunoryńska

BANASZCZYK-ZAJAC Józefa

